

POSTANOWIENIE

15 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska (przewodniczący)

SSN Władysław Pawlak

SSN Roman Trzaskowski (sprawozdawca)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 15 września 2023 r. w Izbie Cywilnej
w Warszawie

zażalenia J. N.

na wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z 7 czerwca 2022 r., V ACa 739/21,

w sprawie z powództwa J. N.

przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.

o zapłatę i ustalenie,

**uchyla zaskarżony wyrok, pozostawiając rozstrzygnięcie
o kosztach postępowania zażaleniowego do orzeczenia
kończącego postępowanie w sprawie.**

(K.L.)

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 7 czerwca 2022 r., w następstwie apelacji powódki, Sąd Apelacyjny w Warszawie uchylił wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z 26 lipca 2021 r. i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego. Zdaniem Sądu odwoławczego Sąd pierwszej instancji zaniechał oceny zgłoszonego przez powódkę żądania wywodzonego z art. 410 w związku z art. 405 k.c., nie poddał go analizie ani co do faktów, ani co do prawa, nie ustalił zakresu okoliczności spornych w tym względzie, ani tych wymagających dowodzenia. W konsekwencji w ogóle nie zbadał merytorycznie żądania i uchylił się od oceny dochodzonego roszczenia, a uchybienia te oznaczają nierozpoznanie istoty sprawy.

W zażaleniu powódka zarzuciła naruszenie art. 386 § 4 k.p.c., art. 6 k.p.c., art. 233 k.p.c. oraz art. 368 § 1 w związku z art. 132 § 1¹ k.p.c. Wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednolicie, że zażalenie przewidziane w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. ma na celu jedynie skontrolowanie przez Sąd Najwyższy, czy orzeczenie kasatoryjne sądu drugiej instancji, przekazujące sprawę do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji, zostało prawidłowo oparte na jednej z przesłanek przewidzianych w art. 386 § 2 lub 4 k.p.c., a więc czy powołana przez sąd drugiej instancji przyczyna uchylenia odpowiada wskazanej w uzasadnieniu podstawie ustawowej i czy rzeczywiście wystąpiła w sprawie. Dokonywana ocena ma zatem charakter formalny, skupia się wyłącznie na ustanowionych w powyższych przepisach przesłankach uchylenia orzeczenia sądu pierwszej instancji i nie może wkraczać nie tylko w ocenę merytorycznego stanowiska sądu drugiej instancji w kwestii materialnoprawnych podstaw rozstrzygnięcia, lecz także w ocenę prawidłowości zastosowania przez ten sąd innych przepisów prawa procesowego, nie związanych bezpośrednio ze wskazaną

przyczyną uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 listopada 2012 r. IV CZ 147/12, OSNC 2013, Nr 3, poz. 41; z 25 czerwca 2015 r., V CZ 6/16, niepubl.; z 29 października 2015 r., I CZ 92/15, niepubl. i z 7 kwietnia 2016 r. II CZ 6/15, niepubl.).

W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd Apelacyjny jako przyczynę uchylenia wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazania temu Sądowi sprawy do ponownego rozpoznania wskazał nierozpoznanie istoty. Sąd Najwyższy zaś wskazywał już wielokrotnie, że nierozpoznanie istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. jest wadliwością rozstrzygnięcia polegającą na wydaniu przez sąd pierwszej instancji orzeczenia, które nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, bądź zaniechaniu zbadania przez ten sąd materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów stron z powodu bezpodstawnego przyjęcia, iż wystąpiła przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (zob. np. postanowienia z 23 września 1998 r. II CKN 897/97, OSNC 1999, Nr 1, poz. 22; z 12 lutego 2002 r. I CKN 486/00, OSP 2003, z. 3, poz. 36; z 19 czerwca 2013 r., I CSK 156/13, OSNC-ZD 2014/3/57; z 25 czerwca 2015 r., V CZ 35/15, niepubl. i z 7 kwietnia 2016 r., II CZ 6/16, niepubl.). Sąd Najwyższy wyjaśnił już również, że o nierozpoznanie istoty sprawy nie świadczy potrzeba poczynienia nowych ustaleń co do okoliczności faktycznych sprawy, choćby decydujących z punktu widzenia kierunku jej rozstrzygnięcia. Dokonanie przez sąd drugiej instancji odmiennej oceny prawnej i związana z tym potrzeba poczynienia dodatkowych ustaleń faktycznych nie upoważnia więc co do zasady do zarzucenia sądowi pierwszej instancji nierozpoznania istoty sprawy, a wskazuje jedynie, że istota sprawy nie została rozpoznana prawidłowo (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 9 sierpnia 2016 r., II CZ 113/16, z dnia 20 stycznia 2017 r., I CZ 1/17, z dnia 26 czerwca 2020 r., V CZ 25/20 i z dnia 26 lutego 2021 r., I CZ 88/20, wszystkie niepubl.).

In casu zastrzeżenia Sądu Apelacyjnego dotyczące trafności rozstrzygnięcia pierwszoinstancyjnego oraz wytykane uchybienia wskazują, że Sąd Okręgowy rozpoznał dochodzone roszczenie w sposób, który Sąd Apelacyjny uważa za nietrafny, co w okolicznościach sprawy nie stanowi podstawy do przyjęcia, że doszło do nierozpoznania istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. Dokonanie

przez Sąd odwoławczy odmiennej oceny abuzywności kwestionowanych przez powódkę postanowień umownych mieściło się w kognicji tego Sądu, jednakże objęta nią była również ocena skutków abuzywności postanowień umownych dla zgłoszonych przez powódkę roszczeń. Sąd drugiej instancji miał zatem obowiązek wywieść we własnym zakresie wnioski odnoszące się do zasadności żądań pozwu, a w razie stwierdzenia potrzeby uzupełnienia postępowania dowodowego - przeprowadzić takie postępowanie i uzupełnić ustalenia faktyczne. Częściowo wadliwa ocena materialnoprawna zgłoszonych przez powódkę roszczeń w obowiązującym modelu apelacji powinna być zatem skorygowana w toku postępowania apelacyjnego.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. oraz art. 108 § 2 w związku z art. 398²¹ i z art. 394¹ § 3 k.p.c. Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[SOP]

[a!]